

ризонтальний діаметр грудей — 17,1 см (Lim 14—20 см), вертикальний діаметр грудей — 26,9 (Lim 24—31 см); ширину в маклаках — 16,7 см (Lim 16—23 см), довжину — 77,8 см (Lim 62—94 см).

Встановлено, що помісні кіанські корови дещо енергійніше облизують новонароджених телят, частота рухів лизання у них становила близько 70 разів за хвилину, тимчасом як корови симентальської породи облизували телят з максимальною частотою 61 раз за хвилину. Крім того, після родів відмічено посилення агресивності до людей з боку кіанізованих корів, а у корів симентальської породи цього не спостерігалось.

Висновки. Тривалість тільності у помісних м'ясних і симентальських корів практично однакова (в середньому 287,4 і 287,2 дня). Роди у кіанізованих корів тривають 13,5 год, у симентальських — 12,7 год. Маса новонароджених телят в помісних корів становила в середньому 28,2 кг, від симентальських — 31,1 кг.

Встановлено незначні відмінності в перебігу родів у корів симентальської породи і кіанізованих м'ясних корів.

3. Характеристика родів у симентальських та кіанізованих корів (n=30)

Групи корів	Нормальні роди	Патологічні роди
Симентальські: голови	28	2
%	93,3	6,7
Кіанські: голови	26	4
%	86,7	13,3

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Васильев Р. Влияние отела коров в денниках на их воспроизводительные функции. — Молоч. и мясн. скотоводство, 1979, № 4, с. 31—33.

Вінничук Д. Т., Гармаш І. О., Сокол В. Г. Жива маса приплоду у худоби м'ясного напрямку-продуктивності. — Вісн. с.-г. науки, 1979, № 7, с. 41—43.

Власов В., Попов Н. О преимуществах отелов в станках — Молоч. и мясн. скотоводство, 1979, № 3, с. 41.

Мухльнин В. С. Сокращения брюшного пресса во время родов у коров. — Ветеринария, 1975, № 4, с. 78—79.

Редькин І. П. Як регулювати процес отелення. — Тваринництво України, 1971, № 9, с. 41.

Роговський П. Я., Дворник О. П. Перебіг родів у корів залежно від маси плода і розмірів таза породіллі. — Вісн. с.-г. науки, 1969, № 3, с. 113—118.

Шипилов В. С., Стоянов С. С., Рубцов В. И., Зароза В. Г., Храмов В. В. Роды у коров в боксах. — Ветеринария, 1978, № 10, с. 73—76.

Одержано редколлегією 17.09.80.

удк 636.2.082.453.5

ЗАЛЕЖНІСТЬ ЗАПЛІДНЕНІСТІ КОРІВ ВІД ГЛИБИНИ ВВЕДЕННЯ СПЕРМИ

Г. С. ЛІСОВЕНКО, А. А. БЕГМА, наукові співробітники

Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби

Останнім часом в літературі появляються дані про ефективне штучне осіменіння самок при введенні сперми не лише в канал шийки матки, а навіть в порожнину та роги матки. Проте дані окремих авторів щодо ефективності осіменіння тварин залежно від глибини введення сперми не збігаються. Одні автори віддають перевагу осіменінню корів з введенням сперми лише в канал шийки

матки (Тюпич М. М., 1951, 1957; Милованов В. К., 1962), інші вважають, що при осіменінні корів сперму потрібно вводити глибше, — в порожнину або роги матки (Моллер К. та ін., 1973; Наук В. А., Римкевічюс А. Р. К., 1976).

Досліджуючи ефективність осіменіння 25-тисячного поголів'я корів Г. У. Солсбері, Н. Л. Ван-Демарк (1966) не встановили різниці в заплідненні тварин залежно від різної глибини введення сперми (в канал шийки матки, в порожнину і роги матки).

Метою нашої роботи було дослідити ефективність осіменіння корів і телиць при різній глибині введення сперми в статеві шляхи самок на тваринницьких комплексах.

Методика досліджень. Дослід проведено з 1 березня по 30 вересня 1978 р. на маточному поголів'ї великої рогатої худоби семи господарств Київської, Черкаської та Кіровоградської областей.

Умови годівлі та утримання тварин були задовільними. Осіменяли худобу лише ректо-цервікальним способом. Тварин у стані охоти виявляли за допомогою бугаїв-пробників в нетельному комплексі та візуально — в інших господарствах. Телиць осіменяли раз в охоту при наявності рефлексу нерухомості під пробником, а корів — двічі: після виявлення охоти і повторно через 10—12 год. Для осіменіння використовували сперму, заморожену в формі гранул і пайетт. Об'єм гранул 0,2 мл, пайетти — 0,5 мл. В одній дозі налічувалось 25 млн. сперміїв з активністю після розморожування 3,5—4 бали.

Дослід провели в двох варіантах: перший на коровах чорно-рябої породи радгоспів «Бучанський», «Жердівський», «Красилівський», а також на телицях парувального віку спецгоспу «Требухівський» Київської області. При цьому осіменяли всіх корів, що прийшли в охоту, за винятком явно хворих. Усіх тварин ректально досліджували на наявність зрілого фолікула.

Тварин, виявлених у стані охоти, в яких фолікул нечітко виражений (малий), ділили на однакові дві групи: контрольну і першу дослідну. Сперму вводили тваринам контрольної групи в канал шийки матки на глибину 5—7 см, а тваринам першої дослідної групи — в порожнину матки. Місце введення сперми контролювали рукою через пряму кишку. Крім того, тварин, в яких добре пальпувався флюктууючий фолікул, виділяли в окрему групу (друга дослідна) і при осіменінні сперму вводили в каудальну частину рогів матки (місце біфуркації). В тварин цієї групи шийка матки по всій довжині була добре розкрита і катетер вільно проходив на задану глибину. Для осіменіння тварин усіх трьох груп використовували сперму одного бугая і однакової форми фасування (гранули або пайетти).

Тільність корів і телиць попередньо визначали за відсутністю повторної охоти протягом двох місяців, а пізніше, через 3—4 міс після осіменіння, їх досліджували ректально на тільність.

Результати досліджень. Одержані в першому варіанті досліді дані наведено в табл. 1.

1. Тільність корів залежно від глибини введення сперми

Група тварин	Глибина введення сперми	Всього осіменено, голови	З них тільних	
			голови	%
Контрольна	В канал шийки матки на 5—7 см	141	69	49,0
Перша дослідна	В порожнину матки	125	65	52,0
Друга дослідна	В роги матки	48	32	66,7

У контрольній і першій дослідній групі тільних корів практично однакова кількість, тобто при введенні сперми в порожнину матки тільність не зменшувалась, порівняно з контролем. Найбільше тільних тварин було в другій дослідній групі, де контролювали ступінь зрілості фолікулів і сперму під час осіменіння вводили в роги матки. Слід зазначити, що таке осіменіння потребує великого навичку.

Другий варіант досліду провели в червні—вересні 1978 р. на коровах радгоспу «Козаровицький» Київської області (чорно-ряба порода), колгоспу ім. Щорса Черкаської області (симентальська порода) і колгоспу «Зоря комунізму» Кіровоградської області (порода шароле).

Корів, виявлених протягом дня в стані охоти, ділили на три групи: контрольну і дві дослідні. Групи різнилися між собою лише місцем введення сперми при осіменінні. Так, тваринам контрольної групи сперму вводили в канал шийки матки на глибину 5—7 см, тваринам першої дослідної групи — лише за першу складку шийки матки (на глибину 2—3 см) і тваринам другої дослідної групи — в порожнину матки. Зрілість фолікулів у другому варіанті досліду не контролювали. Тільність визначали аналогічно першому варіанту досліду (табл. 2).

2. Результати тільності корів залежно від глибини введення сперми

Група тварин	Глибина введення сперми	Всього осіменено, голови	З них тільних	
			голови	%
Контрольна	В канал шийки матки на 5—7 см	129	78	60,4
Перша дослідна	В канал шийки матки на 2—3 см	188	89	47,3
Друга дослідна	В порожнину матки	142	88	61,9

Тільних тварин у контрольній і другій дослідній групах було практично однаково. Отже, дані, одержані в другому варіанті досліду, проведеного в інших кліматичних зонах й на поголів'ї других порід, збігаються з даними першого варіанту досліду. Найменше тільних тварин було при введенні сперми лише за першу складку шийки матки, очевидно, тому, що основна частина сперми вилітає в піхву, де умови для її зберігання найгірші.

Висновки. Введення сперми в порожнину матки порівняно з контролем не призвело до зниження тільності корів.

При введенні сперми за першу складку шийки матки знижується тільність тварин, що узгоджується з даними літератури.

Добрі результати можна одержати при введенні сперми в роги матки при одночасному контролі зрілості фолікулів, але для цього необхідно мати певний навік дослідження стану фолікулів.

Осіменіння корів у порожнину матки чи в роги останньої, особливо при малих дозах сперми, сприяє підвищенню заплідненості яйцеклітин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Наук В. А., Римкевичус А. Р. К. Организация искусственного осеменения коров во Франции — Животноводство, 1976, № 2, с. 89—93.
- Милованов В. К. Биология воспроизведения и искусственное осеменение животных. — М.: 1962, с. 569—619.
- Солсбери Г. У., Н. Л. Ван-Демарк. Теория и практика искусственного осеменения коров в США. — М.: Колос, 1966, с. 371—384.
- Тюпич М. М. Биологическое обоснование цервикального метода искусственного осеменения. — Новое в биологии размножения с.-х. животных. М.: Сельхозгиз, 1951, с. 328—339.
- Тюпич М. М. Нужен ли цервикальный метод искусственного осеменения коров. — Животноводство, 1957, № 4, с. 66—69.
- Moller K. et al Site of insemination and subsequent non-return rates in cows». N. Z. J. agr. Res., 1972, 15, 2, 252—254.

Одержано редколлегиею 17.07.79.